

מסורת הש"ס

א (**א** חולין נט, ב) [מוסף פ"ה ה"ו], א [לקמן ט:], [גיר' רא"ש בהנ"ל], (בסדרות 1), חולין סג: ע"ש, 4, [הלמן והלצון גר' צעירי ע' הלמן כ"ה תחת ה"ח], א [נפילת לו: א:], ט ז"ל שטרות דגלי"ת ע"י מוס' חולין סד ע"א ד"ה כודרת, (ז"ל מדלמיר), ט [ז"ל עובדי דגים], ח חמי ל"ה הדא קליפתא כ"ל ר"ש,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחלוקת וכו' בראמיינן תפסאמי. עיין בתוס' חולין שם ז"ע ועיין בכורות דף ו ע"פ מוס' ד"ה לאסור ונשי פ"מ יו"ד סימן ס"ג.

הגהות הב"ח

א (**א**) גמרא מנא לך הא א"ל מתלתא: (ב) רש"י בראמיינן תפסאמי. עיין בתוס' חולין שם ז"ע ועיין בשטרות דף ו ע"פ מוס' ד"ה לאסור ונשי פ"מ יו"ד סימן ס"ג.
בחרין:

לעניו רש"י

פלטריא [פלטא.], שטוח. אלבוס"ל [אלבור.], חלבון (הביצה). מווי"ל. חלבון (הביצה). כוכורי"ל [בוטריי"ל]. קפרה קטנה.

רבינו חננאל

הא דתנן בדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת אוקימנא מיני דגים ששמן באר"א ופלמירא שראשם דומה לראש דגים טמאין אבל שאר דגים לכוילי האי לא חיישינן: אמר רב פפא טרית שאינה טרופה הלכתא עד שיהא ראש ושרדה של כל אחד ואחד ניכר ואם לאו אפילו לטבול בצירין אסור. ומתבינין עליה חתיתב דג שיש בה סימן בין ככלה בין במקצתה אפילו אחד במאה כולן מותרות. ומעשה בעובד כוכבים שהביא גרב מלא חתיכות בצירין ונמצא סימן באחד מהן והתיר רשב"ג את הגרב כולו ומשינו רב פפא בשחתיכות שוות פ"י כשניתן חתיכה על חברתה מתראה דג שלם ומקשינן אי הכי מאי למימרא ופרקינן מהו דתימא נתיחש דלמא אתרמוי אתרימי ליה קמ"ל דלא חיישינן: ההוא ארבא דצחניתא דאתאי לסיכרא חזי קילפי שהן קשקשין רב הונא בר חיננא שרא ליה אמר רבא מי איכא דשרי כי תא מלתא באררא דשכיחי קילפי נפקי שיפורי דרבא ואסיר שיפורי דרב הונא בר חיננא ושאריו. ואסיקנא אמר רב אשי אנא לא אסירנא ולא שרינא בין בגופן בין בצירין וקיימא לן כרב אשי דהוא בתריא: יתיב רב אדא בר אבהו וקאמר עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילבית באחת מהן

ש**ו****ט****ע****ו****ט**. לשון ח' שטין על המים: חביות פתוחות לא סגי צחדא דאיכא למימר מעלמא נפל ציה: **ו**דגים כל שיש בהן סנפיר וקשקשת. משנה היא צאלו טרפות (חולין דף נט.). אלמא אין סימן לדגים דדבר אחר וקשיא לתרווייהו: **א**צל בגופן. לאכול גופן של דגים של טרית: **מ**ריש הוא מטבילנא צליי. צחד סימן או צראש או צשדרה דהוא ס"ד דכי פליגי רב הונא ורב נחמן בגופן פליגי אצל צליין אפילו רב הונא מודה: **צ**ליין נמי לא (ט) טבילנא. דסבירא לי כרב הונא: **כ**שחתיכות שוות. כשמחצדין אותן יחד מתחצרות ויכרות ונראות שהיו כולן מדג אחד: **ו**מי איכא דשרי כה"ג באפרא דשכיחי קלפי. ד"ל שמה דגים טהורין וטמאין יש וקשקשים מן הטהורין צאו: **ו**אלא לא מיסר אסירנא. לאכול גופן משום קלפי דמישתכחי צארכא ורב אשי קאמר לה: **ד**קאמר לי רב פפא. דשרניה רב הונא: **ע**ריצה. ספינה קטנה: **ו**זון מופרות. דכי היכי דהואי צהך הואי נמי ככולו ואזלו לעלמא: **מ**סלסא קראי. מג' חכמים גדולים שהם כד"י לסמוך עליהם כעל המקרא: **ד**מן ציני. מקום: **ע**וצין. צינים שלהן: **ז**א משרין. דג עצמו צמעי אמו: **ז**א משרין צמחון. דג טהור לאחר שהוטלה ציאתו משרלת א) ועומדת מאליה צחול אצל דג טמא משרין מצפטים צמעי האם לאחר שנגמרין ציניו צמעיו: **ס**ימני צינים. של עוף טהור: **ט** שזודרת. משוכה שרצה צראשה אחד והולכת ומקצתה ונמשכת: **ו**עוגולגל. עגולה מצלידה ונגולגלת דאין צידיה רחבים: **ר**אשה אחד כד רחצ פלטרי"א צלע"ו כלומר עשוי ככד שרחצ מתחתיו צית מושצו: **ח**לצון. אלבוס"ל: **ח**למן. מווי"ל: **צ**ילא ששרך. צו והלטאה מטילי צינים הן. צב הוא כוכורי"ל צלע"ו הדומה לצפרדע. ונפקא מיניה דאם ריקמה וניקמה מטמא צמגע צשחית חולין (דף קט:): והתניא

יהודה משמיה דעולא מחלוקת למבלי בצירין אבל בגופן דברי הכל עד שיהא ראש ושרדה ניכר של כל אחד ואחד ויתיב רב חיננא בר אידי קמיה דרב אדא בר אבהו ויתיב וקאמר יעובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילבית באחת מהן פתוחות כולן מותרות סתומות היא מותרת וכולן אסורות א"ל מנא לך הא א) מתלתא קראי שמיע לי מרב ושמואל ורבי יוחנן אמר רב ב)רונא אמר רב ג)קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה רמי ליה עולא לרבי דוסתאי דמן בירי מדקאמר רב קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה מכלל דדג טמא אית ליה עובר ורמינהי ב)דג טמא משריין דג טהור מטיל ביצים סמי מבאן עוברן א"ל רבי זירא לא תיסמו תרווייהו ממילי ביצים נינהו אלא זה משריין מבחוץ וזה משריין מבפנים למה לי מומחה לבדוק בסימנין דתניא א)כסימני ביצים כך סימני דגים סימני דגים סלקא דעתך סימני דגים יסנפיר וקשקשת כתיב בהו אלא כסימני ביצים ב)כך סימני עוברי דגים ואלו הן סימני ביצים 'כל שכודרת ועגולגלת ראשה אחד כד וראשה אחד חד טהורה ב' ראשיה חדין וב' ראשיה כדין טמאה א)חלמן מבחוץ ו)חלבון מבפנים טמאה חלבון מבחוץ וחלמן מבפנים טהור חלבון וחלמן מעורבין זה בזה זו היא ביצת השרין אמר רבא כשנימוחו ולרבי דוסתאי דמן בירי דאמר סמי מבאן עוברן והתניא

של עוף פלוני טהור לכן הוצרך למדך כשנימוחו כך דקדק ר"י וא"ת דאכתי לאו מילתא פסיקתא היא דהא אם אס אמר אני מלפתים נאמן אף שלא מן המומחה ויש לומר דדבר זה לא שכיח צרוז מוכרים שהיו צשעת מליחה ורבינו יהודה הקשה על פיר"ת דאי סימני א) דגים דלדורייתא אם כן תלי תניא צדלג תניא דקאמר כסימני צינים כך סימני עוברי דגים ועוד הקשה מן הירושלמי דפירקין נתן צר רבא אמר קמיה שמואל ידע אלס מפרשא צין עוברי דגים טמא'ס לעוברי דגים טהורים עוברי דגים טהורים ארוכים א) חמי ליה הדא סלפוטא א"ל מה מהו פירוש הראה לו עובר של דג טהור וא"ל טמא א"ל לא ציש לי דלמרת על טהור טמא אלס סופך לומר על טמא טהור משמע דיש עוברי דג טמא דומין לשל טהור כמו צצינים דאיכא דעורצא דדמיא ליונה אלמא סימנים לאו דלדורייתא ואין לסמוך על סימני עוברי דגים מיהו אין לאסור הצורצוטש כי אמת הוא שיש לו צמים ומשרין צשעה שעולה מן המים:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

ב**א****ן** **ב**פתוחות **ב**אן בסתומות. פ"ה דצפתוחות לא סגי צחדא דאיכא למימר מעלמא נפל ציה והקשה הר"ר אפרים א) (מדמני) צסמוך עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילצית צאחת מהן פתוחות כולן מותרות אלמא צפתוחות תלינן לקולא דלמר כי היכי דהואי צהך הוא

צאחריני אלס לעלמא אזלו וע"ק אי חיישינן דמעלמא נפל צה צמים נמי נתיחש דלמא העובד כוכבים הניחם שם לכן היה מפרש הר"ר אפרים להפך צפתוחות סגיא צחדא דאיכא למימר אחריתי אזולא לעלמא וליכא למיחש שמה העובד כוכבים הניח שם דלדרכה לקולא תלינן אצל צסתומות צריך שמים מיהו יש לייצב פ"ה דשאני התם שגמלאו שמים כילציות צאחת מן הצביות אצל הכא אין נמצא כהן שום חצית להכשר כהלכתו ולכן יש לפסול צפתוחות: **ו**בדגנים כל שיש לו סנפיר וכו'. פ"ה משמע שאין הכשר צדגים צדבר אחר וקשיא לתרווייהו ותימה דא"כ כי משני צאוחם דדמו רישייהו לעטמא'ס פירוש ולאוהם הוצרך סנפיר וקשקשת ומה חירץ אליצא דמ"ד או ראשו או שדרו ולצדוק צשדרה דכל דג טמא אין לו חוט השדרה לכן נראה דמשדרה לא פריך מידי והא דלא חשיב ליה תנא צהדי סנפיר וקשקשת היינו משום דסימני גוואי לא קא חשיב:

מחלוקת בצירין אבל בגופן א"א. וא"ת והא ציין נמי איסור דלדורייתא ב) דלאמינן (חולין דף קי:). הטמא'ס לצבות ציין ורובצן וי"ל דהואי דלדורייתא ציין אסור מיהו ציין צטיל צרוז וגופן לא צטיל דצריה לא צטילה: **ו**חזא ביה קאפי ושרייה. ומיירי כגון שלא היה שם אלס מין אחד ומאן דאסר היינו משום דשכיחי צה קלפי מעיקרא:

נמצאת כילבית. פירוש שחסי כילבית היינו שמים צפתוחות לפרש"י דלעיל ולפי"ה הר"ר אפרים שמים צסתומות: **א**מר רבא בשנימוחו. תימה אמאי לא משני קסבר סימני עוברי דגים לאו דלדורייתא ולכן אין לצדוק כסימנים דה"ג משני פרק אלו טרפות (חולין דף סד. ושם) גצי סימני צינים דלאו מדלדורייתא נינהו דקא פריך ולצדוק כסימנים ומשני סימני צינים לאו מדלדורייתא ואור"ת דש"מ מהכא סימני עוברי דגים דלדורייתא ולכן יש להסיר הצורצוטש אע"ג דאין אנו מוצאין צסם קשקשים דהא יש צסם סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלדורייתא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלס מן המומחה משמע דאין שום דג היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאס לא נימוחו שהסימנים ניכרים ואומר של דג פלוני טהור דהשתא איכא תרמי לטיצותא וכה"ג נקמים אף שלא מן המומחה כדאמר'י התם (דף סג:). גצי צינים דלוקחין מהן כשאומר

דלדורייתא ולכן איס אמר אני מלפתים נאמן אף אע"ג דאין אנו מוצאין צסם קשקשים דהא יש צסם סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלדורייתא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלס מן המומחה משמע דאין שום דג היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאס לא נימוחו שהסימנים ניכרים ואומר של דג פלוני טהור דהשתא איכא תרמי לטיצותא וכה"ג נקמים אף שלא מן המומחה כדאמר'י התם (דף סג:). גצי צינים דלוקחין מהן כשאומר דלדורייתא ולכן איס אמר אני מלפתים נאמן אף אע"ג דאין אנו מוצאין צסם קשקשים דהא יש צסם סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלדורייתא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלס מן המומחה משמע דאין שום דג היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאס לא נימוחו שהסימנים ניכרים ואומר של דג פלוני טהור דהשתא איכא תרמי לטיצותא וכה"ג נקמים אף שלא מן המומחה כדאמר'י התם (דף סג:). גצי צינים דלוקחין מהן כשאומר

ה"ג

מ.

קפא א מיי פ"ג מהל' מאלתא אסורות הלכה כג ועיין צמ"מ סמג לאון קמח טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ו: **ק**פא ב מיי שם סמג שם טו"ד ס"י קיד: **ק**פא ג מיי שם פ"א הלכה כד סמג שם טוש"ע י"ד סימן פג סעיף א: **ק**פא ד מיי שם פ"ג הלכה כג סמג שם טו"ד סימן קיד: **ק**צ ה ו מיי שם הלכה כד סמג שם טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ד: **ק**צא ז מיי שם הלכה כג טור ש"ע שם סעיף ו: **ק**צב ח מיי שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ז: **ק**צג ט מיי שם טוש"ע שם סעיף ח: **ק**צד י מיי שם הלכה יח סמג שם טוש"ע י"ד סימן פו סעיף א וסימן פג סעיף ח:

תורה אור השלם

1. אַת זֶה האבלי מכל אִשֶּׁר בָּפִים כל אִשֶּׁר לו סנפיר וקשקשת בפִּים בפִּים ובפִּחְלִים אִתָּם האבלה: ויקרא יא ט

מוסף רש"י

דג טמא משרין. בגופו עוברי כשאר צמה ומה (בבדות ז:). דג טהור מטיל ביצים. יושב עליהן ומתחמני עד שצויא'ס מן הקליפות כשפות (שם). עוברי דגים. ציני הדגים כמות שכן ממוצרים יחד (חולין טד.). שכודרת. עבה ככדור. פלטרי"א. כודרת ועגולגלת דהא היא, דלי תנא עגולגלת לחודה הוה משמע עגולה כעשה עגולה צעני, והדר מפרש ראש אחד כד וראשה אחד דה, דלא ככדור ממש אלס משוכה לצריה ועגולה לריכה (שם). כד. פלטרי"א צלע"ו. שאני חד אלס ככדור. (שם). חלבון. אלגונין (שם). חלמן. מווי"ל (שם). ביצת השרין. צב והלטאה מוליין צינים (שם). הדרן עקד אין מטביריין

רבינו חננאל (המשך)

פתוחות כולן מותרות כמאן דמעברין דמו וכולין כחדא חשיבי סתומות היא מותרת וכולין אסורות אמר ליה מנא לך הא אמר ליה מרב ושמואל דר' יוחנן. אמר רב ברוגא אמר רב קרבי דגים ועוברן אינן נלקחין אלא מן המומחה ומקשינן למימרא דג טמא משריין דג טהור מטיל ביצים ופרקינן תרווייהו מטילי ביצים נינהו מהיו טמא משריין מבפנים דג טהור מטיל ביצים ומשריין מבחוץ ולמה לי מומחה נבדוק בסימנין דתניא כסימני ביצים כך סימני עוברי דגים ובסימני ביצים תנינן כל שכודרת ועגולגלת דרשאה אחד חד וראשה אחד כד כלומר

עיין משפט נר מצוה